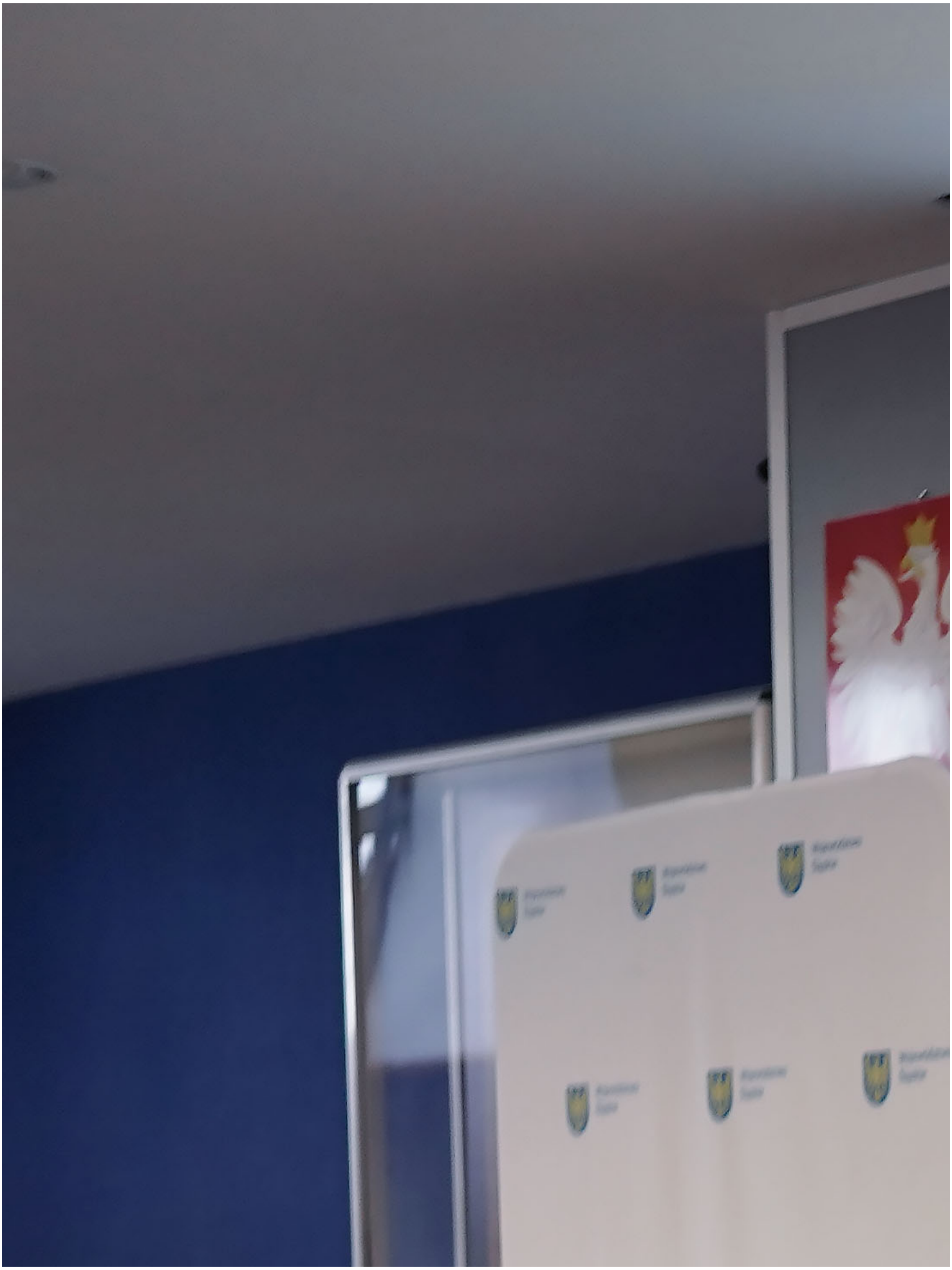
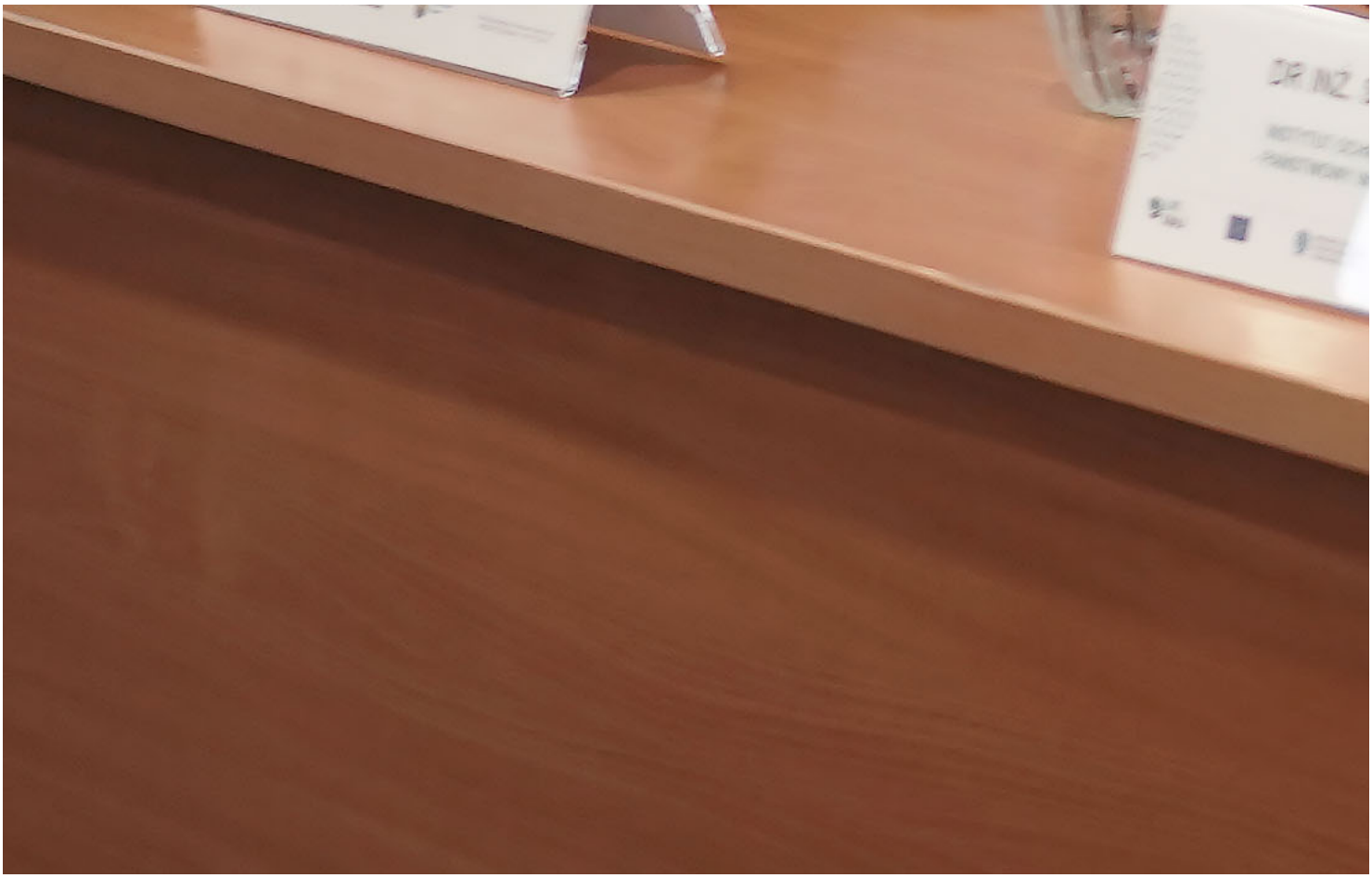
Jak Częstochowa i subregion północny województwa śląskiego przygotowują się na zmiany klimatu?

DR AGNIESZKA KOŚMIEZ

Rolnictwo w obliczu nadchodzących wyzwań

Z inicjatywy Zarządu Województwa Śląskiego 28 stycznia 2025 roku w Urzędzie Miasta Częstochowa odbył się briefing prasowy poświęcony wpływowi zmian klimatu na rolnictwo w województwie śląskim, szczególnie w subregionie północnym. Wydarzenie to zgromadziło przedstawicieli władz samorządowych, ekspertów oraz media. Spotkania takie jak to, odbywają się we wszystkich subregionach, stanowiąc część prac nad Regionalnym Planem Adaptacji (RPA) dla Województwa Śląskiego – pierwszym tego typu dokumentem w Polsce.

Subregion północny, w tym jego stolica, Częstochowa, charakteryzuje się specyficznymi wyzwaniami klimatycznymi.

Wyzwania wynikające z takich zjawisk jak intensywne deszcze, gradobicia, przymrozki oraz ekstremalne temperatury negatywnie wpływają na sektor rolnictwa, który – mimo uprzemysłowienia województwa – odgrywa ważną rolę w gospodarce regionu. Jak wynika z danych, w 2020 roku użytki rolne w subregionie obejmowały ponad 24,5 tys. hektarów, a produkcja roślinna opierała się głównie na uprawie zbóż, warzyw i owoców, które są szczególnie wrażliwe na ekstrema pogodowe.

- Zmiany klimatu wymagają od nas przemyślanych i długofalowych działań, szczególnie w sektorze rolnictwa, który jest niezwykle wrażliwy na ekstremalne zjawiska pogodowe. Jak wynika ze zgromadzonych danych, ponad 70% strat odnotowanych w naszym kraju w rolnictwie w okresie 2017–2019 stanowiły straty spowodowane suszą. Regionalny Plan Adaptacji to narzędzie, które pozwoli nam nie tylko łagodzić skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych, ale również budować długoterminową odporność całego regionu. Subregion północny, w tym Częstochowa, ma ogromny potencjał, aby stać się wzorem w zakresie innowacyjnych i zrównoważonych rozwiązań – **powiedział Grzegorz Boski, Wicemarszałek Województwa Śląskiego.**

W subregionie północnym występuje głównie druga – powiat częstochowski i miasto Częstochowa oraz trzecia – powiat kłobucki, klasa zagrożenia suszą rolniczą (PPSS).

Oprócz wyzwań w rolnictwie, zmiany klimatu mają również wpływ na przestrzeń miejską i jakość życia mieszkańców. Częstochowa, dostrzegając znaczenie zieleni miejskiej, konsekwentnie wdraża projekty mające na celu przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu. Jest to istotne, ponieważ właściwie zaprojektowana błękitno-zielona infrastruktura odgrywa kluczową rolę w retencji wody i obniżaniu temperatury w mieście.

- Zieleń miejska to coś więcej niż ozdoba miasta – to naturalny mechanizm chroniący nas przed skutkami ekstremalnych zjawisk pogodowych. Drzewa i tereny zieleni nie tylko poprawiają mikroklimat w różnych miejscach miasta, ale również wspierają retencję wody oraz minimalizują skutki takich zjawisk jak fale upałów czy intensywne opady. Nasze działania skupiają się nie tylko na inwestowaniu w nowe nasadzenia i infrastrukturę retencyjną, ale także na edukacji mieszkańców. Chcemy, aby Częstochowa była miastem, które skutecznie łączy troskę o środowisko z poprawą jakości życia tutejszej społeczności - powiedział **Krzysztof Matyjaszczyk, Prezydent Częstochowy.**

Strategia adaptacyjna – kluczowe kierunki działań

Eksperci z Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego, którzy opracowują dokument na zlecenie Województwa Śląskiego, przedstawili diagnozę sytuacji w subregionie północnym oraz propozycje działań adaptacyjnych, które obejmują, m.in. rozwój rolnictwa ekologicznego (obecnie subregion północny posiada 23 gospodarstwa ekologiczne), czy poprawę infrastruktury melioracyjnej oraz efektywne zarządzanie zasobami wodnymi, aby zmniejszyć skutki suszy i zapewnić wodę w okresach wegetacyjnych.

- Kluczowym elementem Regionalnego Planu Adaptacji jest kompleksowa analiza ryzyka klimatycznego. W subregionie północnym problemem jest zarówno niedobór wody, jak i zagrożenie erozją gleb, które wymagają odpowiednich działań zaradczych. Dzięki unijnym i krajowym funduszom możliwe jest wsparcie innowacyjnych rozwiązań, takich jak systemy retencyjne, ogrody deszczowe czy zrównoważone praktyki upraw – skomentowała **dr Agnieszka Kuśmierz z IOŚ-PIB, kierująca procesem opracowania RPA dla Województwa Śląskiego.**

Rolnictwo jest jednym z sektorów najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu, dlatego jego rozwój powinien zmierzać w kierunku bardziej zrównoważonego i odpornego na zmiany klimatu modelu. Umożliwi to ograniczenie strat w tej newralgicznej gałęzi gospodarki.

- Produkcja podstawowa, czyli rolnicza odpowiada za ok. 15% strat żywności w całym łańcuchu żywnościowym, co w skali kraju wynosi ponad 720 tys. ton. Głównym źródłem strat jest sektor owocowo-warzywny, który generuje ponad 64% wszystkich strat w rolnictwie oraz sektor zbożowy odpowiedzialny za niemal 30%, a więc sektory rolnictwa są szczególnie podatne na warunki atmosferyczne. Zwiększenie bezpieczeństwa sektora spożywczego poprzez odpowiednią adaptację do zmian klimatu przyczyni się do efektywnego zarządzania zasobami w całym łańcuchu dostaw żywności. Dzięki takim działaniom możliwe będzie zwiększenie wydajności sektora rolniczego, jednocześnie minimalizując jego negatywny wpływ na środowisko i dbając o bezpieczeństwo żywnościowe – dodała Sylwia Łaba, ekspertka IOŚ-PIB.

W ramach Regionalnego Planu Adaptacji (RPA) dla Województwa Śląskiego uwzględnione zostaną kluczowe działania, które pomogą regionowi dostosować się do zmieniających się warunków klimatycznych. Celem jest nie tylko adaptacja do nowych realiów, ale także zminimalizowanie negatywnych skutków zmian klimatu i budowanie odporności regionu na przyszłe wyzwania.

Inicjatywa utworzenia RPA wpisuje się w szerszy kontekst unijnych celów klimatycznych i jest finansowana m.in. ze środków programu LIFE Unii Europejskiej, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz budżetu Województwa Śląskiego.

Dzięki wdrażaniu Regionalnego Planu Adaptacji, Częstochowa i inne miasta regionu mają szansę stać się liderami transformacji poszczególnych sektorów w Polsce i Europie.

Województwo Śląskie chce zarówno inicjować współpracę, jak i wspierać samorządy lokalne w ich wysiłkach, przyczyniając się do lepszego dostosowania się całego regionu do zmian klimatu, a przez to do lepszej jakość życia mieszkańców, co jest priorytetem dla Zarządu Województwa.

Galeria

Załączniki

RPA Śląskie_briefing_Częstochowa_28.01.2025	PDF, 2.32 MB	
Produkcja roślinna w powiatach subregionu północnego w 2020 r.	JPG, 644.13 KB	
Użytkowanie gruntów w województwie śląskim	JPG, 580.96 KB	
Wrażliwość rolnictwa w woj.śląskim na zmiany klimatu	JPG, 2.3 MB	
Wskaźnik Waloryzacji Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej (WWRPP)	JPG, 1.6 MB	
Zagrożenie erozją i suszą dla rolnictwa w subregione północnym	JPG, 510.54 KB	
Zagrożenie erozją i suszą dla rolnictwa w subregione północnym_II	JPG, 559.33 KB	
Znaczenie gospodarcze sektora rolnictwa w powiatach subregionu północnego w 2020 r.	JPG, 720.94 KB	
Znaczenie gospodarcze sektora rolnictwa w subregionach woj.śląskiego	JPG, 667.12 KB	

Dodana: 28 stycznia 2025 12:31